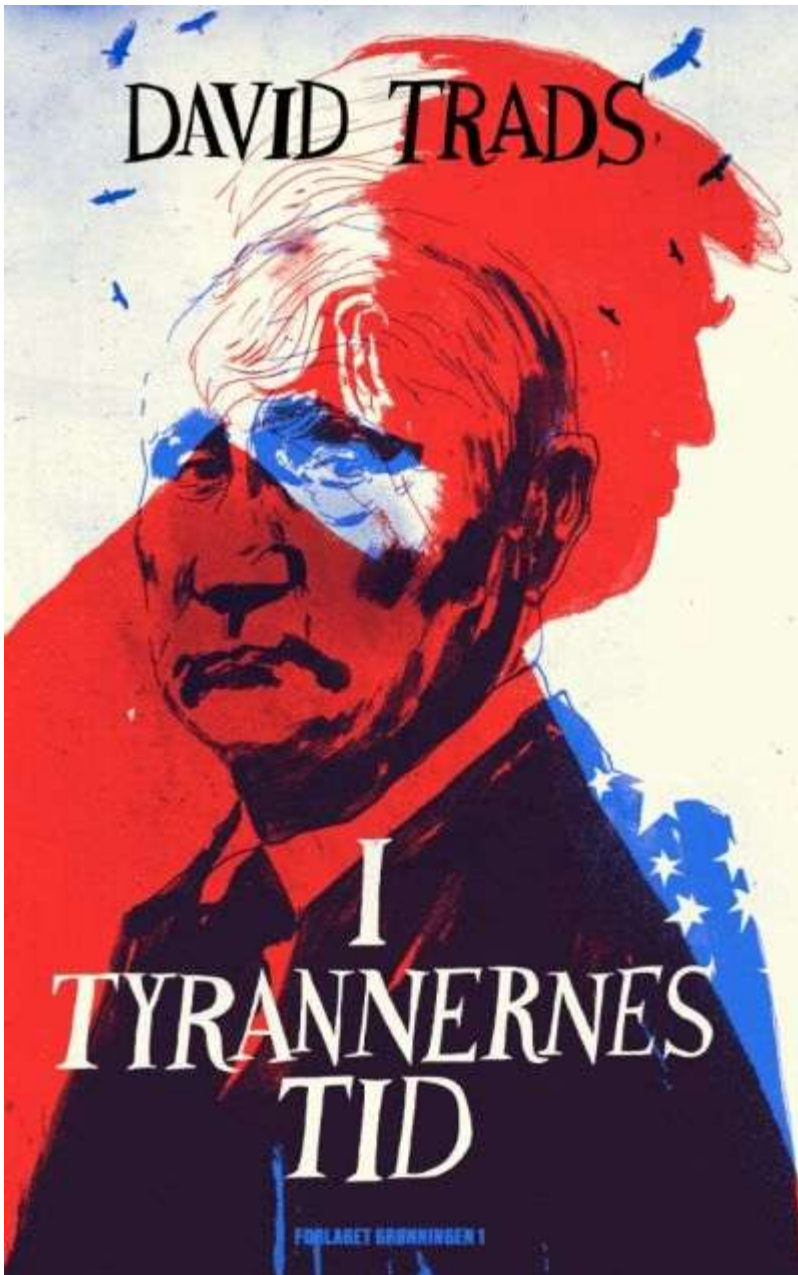

I tyrannernes tid

Titel: I tyrannernes tid

Forfatter: David Trads

Forlag: Grønningen 1. Udgivet 2024

Pris: 259,95 kr.

Anmelder: Casper Due Englev Petersen, officer og cand.scient.pol

Rating: 3/5.

...

David Trads har skrevet en spændende og indlevende bog om vor tids geopolitiske udvikling, hvor den regelbaserede verdensorden med frihed, demokrati og menneskerettigheder som centrale elementer, og som USA har været garant for siden afslutningen på Anden Verdenskrig, er under pres. Bogen bygger bl.a. på Trads' mange år som korrespondent med bopæl i både Rusland og USA, hvor han med en række anekdoter fra livet bag jerntæppet i sovjettiden og Putins Rusland samt krigen i dagens Ukraine og trumpismens fremmarch i USA sætter scenen for, hvilken fare den geopolitiske udvikling har for verden, som vi kender den og hvorfor demokratier i dag er under pres.

David Trads skriver indlevende og energisk, og det er tydeligt, at han har stor erfaring og interesse for området. Præmissen for Trads' analyse er, at frihed er universel og skal efterstræbes for enhver pris. En lang række anekdoter fra mennesker, der levede i ufrihed bag jerntæppet i bl.a. DDR understøtter denne præmis og anekdoterne fremstår og anvendes som skræmmeeksempler på, hvad der er på spil i dag, og hvorfor krigen i Ukraine handler om mere end bare ukrainsk selvstændighed. Trads beskriver udviklingen i Rusland efter Sovjetunionens sammenbrud, hvor det spæde håb om demokrati op gennem 1990'erne hurtigt blev aflyst af en tilbagevenden til autokratisk styre under Putin. Hvor analysen af Putins Rusland ikke kan komme bag på mange, er analysen af Trump og trumpismen i USA mere interessant. Trumps indenrigspolitiske facon, der udfordrer de demokratiske institutioner, herunder fx optakten til stormløbet på kongressen i januar 2021, til hans udenrigspolitiske ageren, hvor allierede behandles som fjender, mens autokratiske lande som Rusland og Kina drager nytte heraf, er netop kernen i, hvorfor den regelbaserede verdensorden er under pres – hvis ikke afvikling. Til Trads' ros har udviklingen efter Trumps indsættelse i januar 2025 nærmest overgået Trads' egen analyse af, hvad en Trump-sejr ved præsidentvalget ville medføre.

De mange anekdoter fra en lang karriere som korrespondent og Trads' indlevende måde at fortælle på, gør i sig selv bogen værd at læse. Men hvad bogen har af styrke i brug af anekdoter og indlevende fortælling, som i overvejende grad gør den svær at lægge fra sig, mangler den i analytisk dybde. Bogen er opbygget af kapitler, der inddeles i mange små afsnit, der hver især tager sit udgangspunkt i en lokalitet. Det gør bogen spændende, hvad anekdoterne angår, men gør det samtidig svært at følge en sammenhængende analyse, når man det ene øjeblik er i København i 1992, derefter i Moskva i 2018, for så at lande i Berlin i 2024 på bare 11 sider. Vi

lander rent faktisk også på et tidspunkt i Salem, Massachusetts, i 1630, blot for at give et indtryk at den geografiske og tidsmæssige spændvidde i bogens argumentation. Samtidig kører bogens argumentation også rundt og rundt, og anskues fra forskellige vinkler gennem de mange kapitler uden man føler, at man kommer nærmere en samlet konklusion. Den manglende analytiske dybde er en skam, idet bogen rent faktisk opstiller nogle meget relevante og aktuelle spørgsmål angående demokrati, styreform og hvor (farlig en vej) demokratiet er på vej hen. Men bogen taler til et meget bredt publikum (lav fællesnævner), og tager læseren lidt for meget i hånden, hvad angår historiske beskrivelser, som jeg antager er almen viden for langt de fleste. Med den type af overfladiske beskrivelser er det omvendt forståeligt, at analysen er lige så overfladisk (ellers ville man tabe en del af publikum på gulvet). Min antagelse er derfor også, at dette selskabs læsere ikke vil være klogere efter endt læsning, om end nok underholdt det meste af vejen i gennem.¹

Som eksempel på bogens noget letkøbte argumenter er, når Trads anvender historiske eksempler lidt for let til at understøtte sine argumenter. Han skriver bl.a., at Vesten vandt Første og Anden Verdenskrig, hvilket i sig selv ikke er helt forkert. Men omvendt også underkender Ruslands rolle frem til 1917 under Første Verdenskrig og særligt Sovjetunionens betydning for sejren over Hitlers Tyskland under Anden Verdenskrig. Men Trads bruger fortællingen som argument for Vestens særlige rolle som garanten for det gode, og i den fortælling mudrer det billedet at nævne Stalin og Sovjetunionens rolle. Det paradoksale er dog, at bogens præmis om frihed for enhver pris taler ud fra ufriheden bag jerntæppet, hvilket i sig selv ikke ville have fundet sted, havde Vesten vundet Anden Verdenskrig egenhændigt. Derimod delte de to ideologier sejren og brugte de næste 50 år på at bekæmpe hinanden på hver side af et jerntæppe. Et andet eksempel er, når Trads beskriver sin glæde ved, at Biden var USA's præsident, da Putins Rusland invaderede Ukraine i 2022. Med Biden var USA's modsvar forudsigeligt – de ville stå på mål for vestlige værdier, når friheden blev angrebet af et revisionistisk Rusland. Trads er selvsagt glad, fordi Biden afløste Trump, der i sin første præsidentperiode lavede tilnærmelser til Putin, mens han såede tvivl om USA's integritet mht. opretholdelse af alliancer, særligt ift. NATO og dennes musketer-ed. Her har Trads selvsagt en pointe, men analysen bliver meget sort/hvid, fordi det jo som bekendt ikke var Trump, men Obama, der sad i det Hvide Hus, da man lod Putin annektere Krim og dermed undlod at kæmpe for den regelbaserede verdensorden. Det samme skete, da Assad overskred Obamas røde linje i Syrien uden at det havde konsekvenser. Men igen vil sådanne nuancer mudre billedet i Trads' argument.

Problemet med Trads' lidt for letkøbte argumenter er, at man som læser fornemmer Trads' personlige politiske ståsted i argumentationen – særligt hvis man i forvejen er bekendt med hans skrivelser og kommentarer i diverse medier, hvor man som regel ikke er i tvivl om, hvad han selv mener om et emne – hvilket gør bogens konklusioner svage. Som eksempel er det ret tydeligt, at Trads er stor fan af Obama og ser hans præsidentskab som den hidtidige kulmination på USA's politiske udvikling (første sorte præsident), mens han decideret afskyr Trump og ser hans indtræden i politik, herunder MAGA-bevægelsen, som USA's historiske lavpunkt. Uagtet om man er enig eller ej, så burde det være bogens analyser, der alene frembringer denne forståelse. Også i dette tilfælde udelades nuancerne. Trads ser ud til at have glemt, at Trump er symptomet på en splittelse i dagens USA, som han selvsagt har været dygtig til at udnytte og har pustet til lige siden sin første præsidentperiode, men som jo er opstået før Trump kom til. Uden at lægge skylden på Obama, så var han trods alt sidste man på broen før Trump blev valgt første gang, hvorfor man ikke kan undlade at nævne Obama, når man skal forstå fremkomsten af Trump. Men når Trads undlader at beskrive nuancerne, mister han muligheden for at arbejde med vigtige spørgsmål, såsom hvad der ligger til grund for den bevægelse væk fra demokratiske principper og institutioner, som Trump står for? Det burde jo være det centrale spørgsmål, fremfor at reducere udviklingen til Trump alene. Men ved at fokusere så ensidigt på Trump og trumpismen begår Trads den fejl, som måske faktisk er det egentlige problem, der har bragt Trump og MAGA-bevægelsen frem – at man ser sig selv som bedre end dem, der ikke tænker som én selv. Trads giver nemlig udtryk for, at der er rigtige og forkerte (demokratiske) holdninger, og her bringer han sig ind på en mere filosofisk diskussion af, hvad demokrati er. Er det fx udemokratisk, hvis et flertal bevidst vælger at afskaffe demokratiet? Når Trump forsøger at udfordre status quo og tilrane sig mere magt til præsidentembedet, er det så udemokratisk, hvis det foregår inde for lovens rammer? Hvis det er ulovligt, kan et demokratisk flertal så ændre loven? Når man "delegitimerer" Trump og MAGA-bevægelsen og alle de amerikanere, der har stemt ham ind i det Hvide Hus ved at kalde dem trumpister eller som Hillary Clinton "basket of deplorables", er man så ikke med til at undergrave demokratiet selv, fordi man ikke anerkender en vælgergruppes holdninger som legitime (eller endsige fornuftige)? Alle disse spørgsmål kunne være behandlet dybere i denne bog og givet ny indsigt i hvor USA er på vej hen – herunder om trumpismen stopper med Trump? – men i stedet er svaret givet på forhånd gennem bogens forudfattede holdning til den situation vi befinder os i – at Trump er farlig for demokratiet og Putin ønsker fortidens Rusland tilbage, hvorfor vi i dag lever i tyrannernes tid.

[1] Hvis man er interesseret i at dykke mere ned i spørgsmålet om demokratiets tilbagetog i disse år, anbefales det at læse Anne Applebaum's bøger, senest "Demokratiets tasmørke". (Kristeligt Dagblads Forlag, 2020)

Tilføj kommentar

Du skal **logge ind** for at kommenterer på denne samtale.

0 Beskeder

Tidligste Først

Ingen beskeder i denne samtale.